

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА

ПОДСЕТНИК ЗА ЛАКШУ ПРИМЕНУ
ЗАКОНА О ЗАШТИТИ СТАНОВНИШТВА ОД ИЗЛОЖЕНОСТИ ДУВАНСКОМ
ДИМУ У УСТАНОВАМА ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА
И ДРУШТВЕНЕ БРИГЕ О ДЕЦИ

Закон о заштити становништва од изложености дуванском диму („Службени гласник РС”, бр. 30/10 – у даљем тексту закон) прописује да је пушење забрањено у сваком затвореном радном и јавном простору (члан 3), па тако и у свим установама васпитања и образовања и друштвене бриге за децу, као и у сваком простору који је са њима повезан и који им припада, као што су ходници, лифтови, степеништа, предворја, заједничке просторије, тоалети, чекаонице, кантине, помоћни објекти, магацини, гараже, службена возила итд. (члан 2).

У установама васпитања и образовања и друштвене бриге за децу **не сме бити пепељара** (треба их уклонити из свих просторија и простора) **нити опушака** и **дувански дим** се не сме осетити.

Пушење је забрањено и у простору који се у смислу закона не сматра затвореним јавним простором, а који је функционални део простора у коме се обавља делатност васпитања и образовања и друштвене бриге о деци, **укључујући и дворишни простор** (члан 3, став 2).

Забрана пушења важи и за угоститељске објекте који се налазе у саставу установа васпитања и образовања и друштвене бриге о деци, као што су **кантине, кухиње, ресторани друштвене исхране и слично** (члан 7, 31).

Установе васпитања и образовања и друштвене бриге за децу **НЕ МОГУ** имати посебну просторију за пушење (члан 3, став 5).

Контрола забране пушења

Контролу забране пушења спроводи **одговорно лице** (члан 12), а то је лице које руководи радом, односно обављањем делатности - директор васпитно-образовне установе и установе за друштвену бригу о деци и декан факултета у државном или приватном власништву.

Одговорно лице дужно је да:

- контролише забрану пушења и спроводи мере забране пушења (члан 12);
- на свим улазним вратима сваког затвореног простора истакне знак забране пушења (члан 11);
- на једном или више видних места у простору у коме је забрањено пушење истакне своје име, односно име лица које је задужио да у његово

име контролише забрану пушења, с подацима где се то лице налази и телефонским бројем на који се може пријавити пушење (члан 13);

- писмено задужи једно или више запослених лица да контролишу забрану пушења у свакој смени, ако се рад обавља у више смена, као што су на пример дежурни наставник, професор, васпитач, психолог и други.

Одговорно лице одговорно је ако се у простору у коме је пушење забрањено затекне лице које пуши (члан 14).

Одговорно лице може писмено да задужи једно или више запослених лица да у његово име контролишу забрану пушења – то је **лице задужено за контролу забране пушења**.

Лице задужено за контролу забране пушења дужно је да (члан 14):

- надгледа и контролише забрану пушења;
- усмено наложи прекршиоцу забране пушења да престане с пушењем у простору за који је то лице задужено, као и да предузме мере да се из тог простора удаљи лице које и после усменог налога не престане са пушењем;
  - **изузетак:** лице задужено за контролу забране пушења није дужно да предузме мере да се из простора у коме је пушење забрањено удаљи лице које и после усменог налога не престане с пушењем ако би се тиме ускратило остваривање законом утврђених права тог лица (за ученике и студенте право на образовање, за запослене обављање радних дужности);
- против лица запосленог у васпитно-образовној установи и установи друштвене бриге о деци које је прекршило забрану пушења покрене, односно предложи покретање поступка за утврђивање повреде радне дисциплине у складу са законом или статутом васпитно-образовне установе;
- против ученика или студента покрене или предложи покретање поступка за тежу повреду обавеза ученика и студената у складу са законом или статутом васпитно-образовне установе и
- да одмах сачини извештај о повреди забране пушења и достави га без одлагања одговорном лицу. Наведени извештаји чувају се најмање 12 месеци.

Одговорно лице може, као лице задужено за контролу забране пушења, да одреди лице задужено за безбедност и здравље на раду.

Ради спровођења забране пушења потребно је да свака установа вапитања и образовања и друштвене бриге о деци уради следеће:

- допуни **општи акт** којим се уређује систематизација и организација послова;
- допуни одговарајући **уговор о раду пословима одговорног лица**;
- допуни **општа акта** одредбама које ће регулисати начин спровођења забране пушења и којима ће бити прописано поштовање забране пушења као елемента радне дисциплине, док ће кршење забране пушења представљати **повреду радне дисциплине**, односно тежу повреду обавеза ученика и студената.

Све запослене потребно је детаљно упознати са променама у нормативним актима.

Надзор над спровођењем овог закона

Надзор над спровођењем овог закона у установама васпитања и образовања и друштвене бриге о деци спроводе просветна и санитарна инспекција, као и инспекција рада (члан 21). У вршењу инспекцијског надзора инспектор је овлашћен да (члан 23):

- прегледа простор у коме је забрањено пушење и прикупља потребне доказе мерењем и другим методама у складу с прописима донетим за спровођење овог закона;
- саслуша и узме изјаве од лица које је пушењем нарушило забрану, као и од одговорног лица, односно лица задуженог за контролу забране пушења;
- изрекне и наплати новчану казну на лицу места запосленом, студенту и пунолетном ученику који крше забрану пушења, а за малолетне ученике родитељима или старатељима;
- против запосленог лица које је нарушило забрану пушења и против одговорног лица поднесе захтев за покретање прекршајног поступка без одлагања,
- изврши увид у извештаје о кршењу забране пушења и
- сачини записник о извршеном прегледу и предузетим радњама који се доставља установи над којом је извршен надзор (члан 24).

Казнене одредбе

Казниће се:

- установа васпитања и образовања и друштвене бриге о деци (правно лице) новчаном казном од **500.000 до 1.000.000 динара** и
- директор установе васпитања и образовања и друштвене бриге о деци (одговорно лице у правном лицу) новчаном казном од **30.000 до 50.000 динара** уколико се у установи васпитања и образовања и друштвене бриге о деци:
  1. **не** спроведе забрана пушења у затвореном простору у коме је пушење забрањено,
  2. **не** истакне на видном месту знак забране пушења,
  3. **не истакне на видном месту** име одговорног лица, односно лица за контролу забране пушења са подацима о месту где се то лице налази и бројем телефона на који се може пријавити кршење забране пушења и то за сваку смену,
  4. **не** сачини извештај о повреди забране пушења и извештај **не** чува најмање 12 месеци.

Казниће се и:

- 1) Лице које пуши у затвореном простору у коме је пушење забрањено новчаном казном од **5.000 динара**.

Здрави без дуванског дима: основне чињенице

Чињеница бр. 1

Дувански дим садржи више од 4000 хемикалија, од чега преко 50 изазива рак, а никотин зависност; често су невидљиве, садрже гасове без мириса који не могу да се отклоне вентилацијом нити филтрирањем ваздуха.

Чињеница бр. 2

Само три цигарете произведу и до десет пута више штетних честица него мотор аутомобила који ради пола сата.

Чињеница бр. 3

Не постоји безбедан ниво излагања дуванском диму.

Чињеница бр. 4

Скоро половина одраслих становника Србије (45%) изложена је дуванском диму на послу, а у земљама Европске уније 19%.

Чињеница бр. 5

У Србији тренутно пуши 9,3% ученика VII и VIII разреда основне школе и I разреда средње школе (8,9% девојчице; 9,3% дечаки).

Чињеница бр. 6

У Србији 8 од 10 ученика живи у породици где неко пуши, а 7 од 10 ученика проводи време у близини других који пуше на местима ван куће.

Чињеница бр. 7

У Србији 74,5% младих узраста 15-19 година није никада пушило, што је за 7,3% већи проценат него 2000. године.

Чињеница бр. 8

У просеку 1/3 студената здравствене струке (медицина, стоматологија, фармација, виша медицинска школа) пуши, више студенткиње од студената.

Чињеница бр. 9

Девет од 10 студената здравствене струке је изложено дуванском диму на јавним местима.

Чињеница бр. 10

Трећина запослених (35,9%) у основним и средњим школама Србије тренутно пуши, више жене (37,3%) од мушкараца (33,2%).

Чињеница бр. 11

Дувански дим из окружења повећава ризик добијања рака плућа за 20-30%, срчаних обољења за 25-35% и možданог удара за 25%.

Чињеница бр. 12

Код деце изложеност дуванском диму доводи до чешће упале средњег уха, грла и носа, кашља, звиждања у грудима, поремећаја плућне функције, чешћих упала доњих респираторних путева, настанка и погоршања астме.

Чињеница бр. 13

Девет од десет ученика и 3/4 одраслих грађана Србије сматра да пушење треба забранити на јавним местима.

Чињеница бр. 14

80% наставника у Србији саветовало је бар једном своје ученике како да избегну дуван, а 60% изјављује да су штетни ефекти дувана укључени у школске програме.

Чињеница бр. 15.

Политику „Школа без дуванског дима“ са потпуном забраном пушења у свим школским објектима, теренима и свим догађајима које школа организује, у потпуности поштује само 37,4% школа у Србији.